

Woltersum

vernieuwt!

Dorpsagenda Woltersum

April 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Uitgangspunten	3
De versterkingsoperatie in Woltersum	4
De aanpak in Woltersum	4
Programma Versterken en Vernieuwen.....	6
2 Dorpsagenda.....	8
1. Een trotse en sterke dorpsgemeenschap.....	9
2. Een aantrekkelijke leefomgeving	11
3. Toekomstbestendige huizen en gebouwen	13
4. Een duurzaam dorp	15
3. Financiën	18
4. Aanpak en organisatie.....	20
Hoe de dorpsvernieuwing is georganiseerd.....	20
Communicatie	24
Tijdspad	24

1. Inleiding

Woltersum staat aan de vooravond van een ingrijpende versterkingsoperatie. Dit zal een grote impact op de gehele dorpsgemeenschap hebben. Daarom is in 2018 een traject van dorpsvernieuwing in gang gezet. Daarbij was en is het de ambitie om aan de ingrijpende versterkingsoperatie perspectief te bieden: Woltersum moet sterker uit de versterking komen.

Hiervoor is in nauwe samenspraak met het dorp deze integrale dorpsagenda opgesteld. In deze dorpsagenda leggen wij met elkaar vast wat de opgaves, de doelen en de bijbehorende projecten zijn waar wij de komende 10 jaar met elkaar aan werken. Ook is deze agenda de basis voor de verdeling van het budget van 2,6 miljoen euro dat is toegekend vanuit het Nationaal Programma Groningen voor de dorpsvernieuwing in Woltersum.

Hierbij benutten we de koppelkansen die ontstaan als gevolg van de versterkingsoperatie en werken we met een flinke set bouwstenen toe aan het versterken van de brede welvaart met een mooi, sterk en duurzaam Woltersum!

Uitgangspunten

De voormalige gemeente Ten Boer, nu de gemeente Groningen, heeft zich vanaf het moment dat de versterkingsopgave zich aandienende ingezet voor een **integrale aanpak van versterking en dorpsvernieuwing**. De dorpsvernieuwing biedt het dorp en de gemeente handvatten voor uitdagingen als krimp, vergrijzing, aardbevingsproblematiek en de energietransitie. Het uitgangspunt is een integrale aanpak waarbij **koppelkansen** zoveel mogelijk worden benut.

Voor de gemeente was het een belangrijk uitgangspunt dat de invulling van het hele dorpsvernieuwingproces voor een belangrijk deel door de bewoners zelf zou worden bepaald. **Woltersum is hún dorp en zij moeten zich er na de versterking nog steeds thuis voelen**. Bovendien weten de dorpsbewoners zelf het best wat de essentie van het dorp is, wat de harde en zachte kwaliteiten zijn die Woltersum tot Woltersum maken. Zeggenschap van bewoners is een noodzakelijke randvoorwaarde is voor alle stappen die je zet in het proces. **De gemeente wil naast haar inwoners staan**.

De dorpsvernieuwing is een **proces van co-creatie**. Bewoners van Woltersum, woningcorporatie Wierden en Borgen, de Nationaal Coördinator Groningen en de gemeente Groningen werken samen aan de dorpsvernieuwing.

De versterkingsoperatie in Woltersum

Alle woningen in Woltersum komen in aanmerking voor beoordeling, dat wil zeggen dat de woningen opgenomen worden en doorgerekend worden om te beoordelen of ze voldoen aan de NPR en zo nee, welke versterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn. Alle woningen zijn in 2018 opgenomen, maar de planning van beoordeling loopt uiteen per woning. Ook de school, de kerk en de molen zijn onderdeel van de versterkingsoperatie. Het dorps huis is in 2018 bouwkundig versterkt in combinatie met renovatie en verduurzaming.

Beoordeling gestart	Aantal woningen en gebouwen
2018 of eerder	40
2019	33
2020	95
Administratief afgedaan (sloop pand)	1
Totaal	169

De aanpak in Woltersum

Dorpstafel

In samenspraak met het dorp is er in de zomer van 2018 een dorpsstafel opgezet. De leden van de dorpsstafel fungeren als aanspreekpunt voor de gemeente, geven aan wat zij inhoudelijk en strategisch verstandig vinden en zetten acties in het dorp op touw. De dorpsstafel bestaat uit diverse bewoners uit het dorp, zoals een vertegenwoordiger van Dorpsbelangen en Sportvereniging Woltersum, lokale ondernemers en betrokken bewoners uit alle leeftijdsgroepen. Ook vertegenwoordigers van woningcorporatie Wierden en Borgen en de Nationaal Coördinator Groningen schuiven aan bij de dorpsstafel.

Bouwstenen voor de dorpsvernieuwing

Vanaf het najaar van 2018 tot het voorjaar 2019 zijn er uitgebreide gesprekken geweest met bewoners uit verschillende leeftijdsgroepen. Er is ook een advies- en ontwerpteam (Specht cs) ingezet met deskundigen die expertanalyses hebben uitgevoerd op de thema's cultuurhistorie, landschap, stedenbouw en demografie.

Tijdens de dorpsgesprekken kwamen verschillende thema's naar voren, waaronder: verkeersveiligheid, de school, vraag en aanbod in wonen, zelfredzaamheid en collectiviteit, duurzaamheid, het dorpskarakter en de versterkingsopgave.

In april 2019 zijn de resultaten van de dorpsgesprekken en analyses aan het dorp gepresenteerd tijdens een inloopmarkt in het dorps huis. Zo'n

negentig Woltersummers – een derde van de totale bevolking – kwamen hier naartoe.

Naast het presenteren van de resultaten van de dorpsgesprekken en expertanalyses was de inloopmarkt bedoeld om aan de bewoners van Woltersum te vragen wat zij belangrijk vinden. Aan bezoekers van de informatiemarkt werd gevraagd om per thema stickers te plakken bij de drie punten die zij het belangrijkst vonden.

De ‘bouwstenen’ die uit deze stappen zijn voortgekomen vormen het kader voor de uitwerking van de dorpsagenda Woltersum. In de ‘Tussenrapportage Dorpsvernieuwing Woltersum’ (september 2019) zijn deze bouwstenen gebundeld.

Thematafels

Vanaf de zomer van 2019 zijn vier thematafels aan de slag gegaan met het uitwerken van de opgaven: wonen en versterken, sociale cohesie, verkeer en openbare ruimte en duurzaamheid. Een half jaar hebben we intensief samengewerkt en alle ambities en opgaven uitgewerkt tot concrete acties.

Hap & Stap

De uitkomsten van de thematafels en de plannen voor de dorpsvernieuwing in Woltersum zijn op 25 januari 2020 gepresenteerd aan het dorp tijdens Hap & Stap. De suggesties, ideeën en opmerkingen vanuit het dorp zijn verzameld en verwerkt in de plannen.

Dorpsagenda Woltersum

Hieronder is een overzicht te zien van de stappen die zijn gezet om tot de agenda voor de dorpsvernieuwing in Woltersum te komen. Dit alles heeft geleid tot een dorpsagenda waarin per thema alle opgaven, worden beschreven: **waar koersen we de komende tien jaar op zodat Woltersum mooier, sterker en duurzamer uit de versterking komt?**

Stappen agendavorming dorpsvernieuwing

Juli 2018	Formering dorpstafel
Oktober 2018 – februari 2019	Gesprekken met verschillende groepen uit het dorp en expert analyses
6 april 2019	Dorpsmiddag om ideeën te prioriteren
2 juli 2019	Start van de vier thematafels
25 januari 2020	Hap & Stap presentatie voor de dorpsbewoners met de resultaten van de dorpstafel en thematafels tot nu toe

Programma Versterken en Vernieuwen

De dorpsvernieuwing in Woltersum is onderdeel van het Programma Versterken en Vernieuwen dat de gemeente Groningen uitvoert in het gebied Ten Boer. Dit programma beoogt om samen met de bewoners plannen te maken om hun mooie dorpen te behouden en een perspectief te bieden aan de verhoging van de welvaart van dit gebied, aansluitend bij de doelstelling van het Nationaal Programma Groningen om de brede welvaart in Groningen te verbeteren.

2 Dorpsagenda

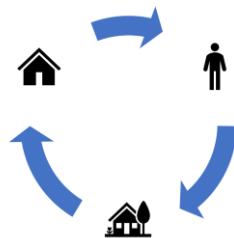
2 Dorpsagenda

Ambitie en doelen

Alle woningen in Woltersum zijn onderdeel van de versterkingsopgave en zullen worden beoordeeld op aardbevingsbestendigheid. De voormalige gemeente Ten Boer, inmiddels gemeente Groningen heeft als ambitie dat de dorpen **sterker uit de versterking** komen. Een dorp is immers meer dan een verzameling panden en bij te maken keuzes m.b.t. de versterking speelt méér dan alleen een versterkingsadvies.

‘Sterker uit de versterking’ richt zich op 3 niveaus: de inwoner, de woning en het dorp, waarbij de 3 niveaus elkaar versterken en niet tegenwerken. Het programma versterken en vernieuwen heeft deze ambitie uitgewerkt naar 5 programmalijnen:

1. Vertrouwen in herstel
2. Versterken van de sociale basis; positief gezond
3. Goed wonen voor iedereen
3. Aantrekkelijke leefomgeving voor dorp en stad
4. Duurzaam en toekomstgericht

Deze algemene programmalijnen voor de dorpsvernieuwing hebben we voor Woltersum verwerkt in doelen waar we de komende jaren aan zullen werken:

1. Een trotse en sterke dorpsgemeenschap
2. Een aantrekkelijke leefomgeving
3. Toekomstbestendige huizen en gebouwen
4. Een duurzaam dorp

Daardoorheen loopt als een rode draad ‘herstel van vertrouwen’ dat als overkoepelend doel kan worden beschouwd. Deze doelen zijn verder uitgewerkt tot concrete opgaven.

De vier thematafels wonen en versterken, sociale cohesie, verkeer en openbare ruimte en duurzaamheid hebben intensief samengewerkt om de opgaven voor Woltersum verder uit te werken.

1. Een trotse en sterke dorpsgemeenschap

Woltersummers koesteren de voorzieningen die het dorp rijk is. Ze zijn bepalend voor de leefbaarheid en de sociale verbondenheid. De school is voor veel dorpsbewoners zelfs een belangrijke reden geweest om in Woltersum te blijven of te komen wonen. Het dorp vindt het belangrijk om er voor elkaar te zijn als dat nodig is. Zij bieden elkaar een luisterend oor of een helpende hand.

Woltersummers weten elkaar uitstekend te vinden als er iets georganiseerd moet worden, zoals het 100-jarig jubileum van SV Woltersum. Tegelijkertijd is het steeds lastiger om vrijwilligers en bestuursleden te vinden om al deze verenigingen en voorzieningen in de benen te houden. De versterkingskopgave heeft een grote impact op de gemeenschap en brengt het risico met zich mee dat er onrust en afstand ontstaat tussen de verschillende inwoners, omdat mensen in verschillende versterkingstrajecten met verschillende voorwaarden zitten. Het dorp verandert, maar hoe kan Woltersum voor iedereen het fijne dorp blijven dat het nu is?

Opgave: De sterke sociale structuur in Woltersum met het rijke verenigingsleven en het grote aantal voorzieningen behouden en versterken

De voorzieningen en verenigingen worden gekoesterd. Tegelijkertijd hebben de verenigingen moeite om voldoende vrijwilligers en bestuursleden te vinden. Ook is er behoefte om elkaar onderling meer te informeren en meer samen te werken, zodat je elkaar meer kunt versterken. Voor een aantal groepen, met name voor de jeugd en de ouderen, is er behoefte aan meer activiteiten, vooral als de verschillende groepen elkaar daarbij ook kunnen ontmoeten.

We zorgen ervoor dat de sterke basis behouden blijft en voeren gericht een aantal extra acties uit om deze basis te versterken, zoals het organiseren van meer uitwisseling tussen de verenigingen en het organiseren van meer activiteiten. Ook starten we een laagdrempelig dorpsbudget van waaruit dorpsinitiatieven kunnen worden gefinancierd.

Opgave: Het uitbreiden van faciliteiten en activiteiten voor de jeugd van 0-20 jaar in Woltersum

Voor de jeugd is er behalve voetbal niet veel te doen in het dorp, zowel voor kinderen als jongeren. Verder is er behoefte aan kinderopvang en buitenschoolse opvang. Ook met het oog op het behoud van de school is het van belang dat het voor de jeugd en hun ouders aantrekkelijk blijft om in Woltersum op te groeien. Daarom onderzoeken we de mogelijkheid voor een ontmoetingsplek voor de jeugd en creëren we meer speelplekken en activiteiten voor kinderen.

Opgave: De basisschool blijft behouden voor Woltersum en functioneert als vliegwiel voor het versterken van de gemeenschap

De school is voor veel dorpsbewoners een reden geweest om in Woltersum te blijven of te komen wonen. Met de schoolbus weet de dorpsgemeenschap al jaren de school in de benen te houden. Basisschool de Huifkar in Woltersum is een dislocatie van OBS de Huifkar in Ten Boer. De school moet versterkt worden en er zijn verschillende opties in beeld gebracht: versterken, sloop-nieuwbouw of nieuwbouw op een andere locatie. De optie nieuwbouw wordt momenteel verder onderzocht en uitgewerkt.

2. Een aantrekkelijke leefomgeving

De landschappelijke kenmerken van het dorp zijn een belangrijke kwaliteit: de oude kern, de Fivel, de karakteristieke uitstraling, kleinschaligheid en groene erven maken dat dit dorp een fijne plek is om te wonen en leven. Woltersummers hebben grote waardering voor de historische en groene uitstraling van hun dorp. Dat willen we koesteren, maar ook nog uitbreiden zodat bewoners en bezoekers er in hun vrije tijd vaker en veilig van kunnen genieten.

Op verschillende plekken voelen voetgangers en fietsers zich onveilig. Veilig verkeer is een kwestie van gedrag, maar ook van inrichting en onderhoud van de openbare ruimte. We willen een veilige verkeerssituatie in en om Woltersum.

Opgave: Een veilige verkeerssituatie in en om Woltersum

De verkeerssituatie in en om Woltersum vraagt op een aantal punten extra aandacht. Op de Bouwerschapsweg is het voor fietsers niet prettig dat er zo hard gereden wordt op deze smalle weg. Voor de Hoofdweg zit het probleem vooral in de inrichting, de geparkeerde auto's creëren een onoverzichtelijke en soms gevaarlijke situatie, ook wordt er te hard gereden. Een grootschalige aanpak op korte termijn is echter niet zinvol, aangezien er nog veel bouwverkeer naar het dorp zal komen door de versterkingsopgave. Tot slot vraagt het vrachtverkeer en het landbouwverkeer aandacht. Het vrachtverkeer komt regelmatig vast te zitten op de monumentale Witte Brug waardoor deze zeer regelmatig wordt beschadigd. Vrachtverkeer moet dus zoveel mogelijk geweerd worden uit het dorp. Landbouwverkeer is een onderwerp waarover de meningen verdeeld zijn. Voor sommige mensen hoort het nou eenmaal bij een dorp als Woltersum, voor anderen vormen de steeds groter wordende voertuigen een ergernis en gevaar. De meest passende oplossing hiervoor zal in samenspraak met de boeren worden uitgewerkt.

We voeren een aantal kleinschalige acties uit, zoals het plaatsen van smileys om hardrijders te confronteren met hun snelheid. Ook plaatsen we borden bij de toegangswegen richting Woltersum om vrachtverkeer te weren. Met de boeren verkennen we de mogelijkheden om het landbouwverkeer te verminderen in het dorp. De Hoofdweg vraagt om een grotere herinrichting, dit voeren we uit na afloop van de versterkingsoperatie in verband met het vele bouwverkeer dat de komende jaren in het dorp verwacht wordt.

Opgave: De openbare ruimte in Woltersum is groen, veilig, er valt genoeg te beleven en nodigt uit tot ontmoeten

Er zijn onvoldoende mogelijkheden om recreatief te genieten van het dorp en het landschap en elkaar daar te ontmoeten. Ook kan het groene karakter van het dorp verder uitgebreid worden, zowel vanuit esthetisch opzicht als vanwege het verbeteren van de biodiversiteit. De waterkwaliteit en het waterpeil van het Diepje is al vele jaren een zorgpunt. Er is geen doorstroming waardoor in droge zomers het water erg laag komt te staan, kroos zich snel verspreidt en het water begint te stinken.

We creëren ten minste één extra dorpsommetje in afstemming met de landeigenaren, zorgen voor meer recreatiemogelijkheden en groen op de dijk. Ook zijn er andere kansrijke plekken aangewezen voor vergroening. Tot slot verbeteren we de waterkwaliteit en het waterpeil van het Diepje door middel van het plaatsen van een gemaaltje.

3. Toekomstbestendige huizen en gebouwen

Van krimp lijkt de komende jaren geen sprake in Woltersum. Er zijn veel mensen die in het dorp willen blijven of komen wonen. Maar dan moet het woningaanbod wel aansluiten op de vraag van mensen die hier willen blijven wonen of die naar Woltersum willen verhuizen. Er is een grote groep starters uit het dorp die graag in Woltersum wil blijven wonen, maar hier geen geschikte woning kan vinden. Ook is er weinig doorstroom binnen de woningvoorraad en worden veel gezinswoningen bewoond door alleenstaanden. Tot slot is het belangrijk dat er voldoende mogelijkheden voor gezinnen zijn om in het dorp te wonen voor de levensvatbaarheid van de school.

Alle woningen in Woltersum zullen beoordeeld worden en waar nodig versterkt. Bij de versterking proberen we zoveel mogelijk de koppelkansen te benutten om woningen ook te verduurzamen en waar nodig levensloopbestendig te maken. Om de koppelkansen optimaal te kunnen benutten, bijvoorbeeld bij herinrichting van de openbare ruimte of aanpak van de woningvoorraad is het van belang dat de dorpsvernieuwing en versterking in nauwe samenhang worden uitgevoerd. De stress rond de aardbevingsproblematiek en de aanstaande versterkingsoperatie mogen er niet toe leiden dat mensen voorgoed uit Woltersum vertrekken. Sterker nog, de versterking kan kansen bieden om wonen in Woltersum aantrekkelijker te maken.

Opgave: De woningvoorraad in Woltersum verbeteren en uitbreiden

De gemeente Groningen wil – aansluitend bij de nieuwe woonvisie - ruimte bieden voor een kwalitatieve impuls. Concreet betekent dit dat we ruimte willen bieden aan goede initiatieven, passend bij de vraag, de schaalgrootte en de uitstraling van het dorp. De nieuwe woningen moeten in ieder geval bijdragen aan de acute woonvraag vanuit het dorp, bijvoorbeeld voor starters. Ook willen we een treintje op gang brengen en daarmee de doorstroom op gang brengen, bijvoorbeeld door het toevoegen van woningen voor ouderen waardoor gezinswoningen vrijkomen. Het uitgangspunt is dat deze ontwikkeling positief doorwerkt op het dorp als geheel. De uitbreiding van de woningvoorraad biedt tot slot ook kansen voor de versterkingsopgave, omdat we speelruimte creëren voor mogelijke ingrepen als gevolg van de versterkingsopgave op andere plekken. Met de thematafel Wonen en Versterken wordt uitgebreid onderzocht welke locaties geschikt zijn voor woningbouw en hoe daarin een slimme koppeling gemaakt kan worden met tijdelijke huisvesting die nodig is voor de versterking, bijvoorbeeld door permanente nieuwbouwwoningen de eerste vijf jaar in te zetten voor tijdelijke huisvesting. Ook wordt er gekeken of het huidige schoolgebouw kan worden herontwikkeld tot wonen bij nieuwbouw van een nieuwe school. Tot slot vindt er een kwalitatieve verbetering plaats van de huurwoningvoorraad door sloop-nieuwbouw van acht huurwoningen van Wierden en Borgen. In het programma wordt door Wierden en Borgen rekening gehouden met de vraag van starters en de behoefte aan levensloopbestendige woningen.

Opgave: De versterkingsopgave en dorpsvernieuwing in nauwe samenhang met elkaar uitvoeren

Alle woningen en gebouwen in Woltersum worden beoordeeld op aardbevingsbestendigheid. De planning voor beoordeling loopt uiteen per woning, maar de inzet is om de versterking zoveel mogelijk gebiedsgericht te kunnen uitvoeren. Daarbij wordt ook gekeken naar de uitkomsten van de inventarisatie van urgente situaties, dus hoe kunnen we de meest urgente situaties eerst doen. In nauwe samenhang met de ontwikkeling voor woningbouw kijken we ook naar de mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting. Helder communiceren blijft een zeer belangrijk speerpunt. We hebben gemerkt dat het helpt om de wijze van communicatie goed af te stemmen met de dorpsstafel, dit zetten we in de toekomst voort. Tot slot is het koppelen we versterking aan verduurzaming. De thematafel duurzaamheid werkt in samenwerking met de Hanzehogeschool een aanpak uit voor koppelkansen waarbij bewoners worden ondersteund bij het maken van de juiste keuzes voor verduurzaming.

4. Een duurzaam dorp

Woltersum is van oudsher een eigenzinnig dorp dat van aanpakken weet. Het dorp wil graag zelf de handen uit de mouwen steken. Het streven om energieneutraal, duurzaam en gasloos te worden, wordt breed gedeeld. Ook vindt het dorp het belangrijk dat dit voor iedereen haalbaar moet zijn. De enige manier om dit te bereiken is om hier gezamenlijk mee aan de slag te gaan. De versterking biedt een belangrijke koppelkans om op individueel woningniveau te verduurzamen. De thematafel duurzaamheid speelt hierin een centrale rol in het verbinden van kennis, behoefte en aanbod.

Opgave: Woltersum wordt energieneutraal en misschien zelfs energieleverend

Woltersum wil sterker uit de versterking komen. In dit specifieke geval betekent dat ook duurzamer. De ambitie is om uiteindelijk een energieneutraal en zelfvoorzienend dorp te worden. Daarbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het scenario dat Woltersum ook energie gaat exporteren, bijvoorbeeld om omliggende dorpen of de stad Groningen te voorzien van voldoende energie. Een eerste stap hierin is een goede analyse uit te voeren van de energiesituatie in het dorp, op basis waarvan ontwikkelscenario's kunnen worden opgesteld. Daarnaast is het van groot belang om de verduurzaming van eigen woningen te verbinden aan de versterkingsopgave.

Om het toekomstperspectief 'Woltersum energieneutraal' te realiseren wordt stapsgewijs toegewerkt naar een breed gedragen heroriëntatie van het energiesysteem. Hierbij wordt steeds gekeken wat op dat moment de juiste keuzes zijn en welke acties en investeringen we prioriteit geven: van centrale levering door enkele grote partijen naar decentrale opwekking van duurzame energie door het dorp zelf. Belangrijke elementen daarbinnen zijn optimale besparing op woningniveau, de lokale opwek van duurzame energie, de oprichting van een energicoöperatie en mogelijk de realisatie van lokale opslagmogelijkheden.

Opgave: Betrekken van het dorp, de transitie naar een duurzaam dorp is van iedereen

Een eigen energievoorziening draagt bij aan de zelfredzaamheid en de sociale cohesie in het dorp. Immers, als wij dit goed organiseren ontstaat er een dorpsbedrijf dat inkomen en op termijn zelfs arbeidsplaatsen voor het dorp genereert. De opbrengsten kunnen worden geïnvesteerd in lokale (sociale) voorzieningen. Een eerste stap om dit toekomstbeeld te realiseren is de oprichting van een eigen Woltersummer Energiecoöperatie. Ook worden de eerste stappen gezet richting (elektrische) deelauto's in het dorp.

Opgave: Samenwerken en energie in eigen beheer

De energietransitie is een langdurig en doorlopend proces dat alleen succesvol kan zijn als alle elementen in de samenleving hierin meedoen. Dorpsbewoners, bedrijven, gemeente en corporatie: iedereen heeft een rol. Wij geloven dat initiatieven elkaar versterken en stimuleren dan ook iedereen om met eigen ideeën aan de slag te gaan: van het isoleren van de eigen woningen of het realiseren van een buurtbieb tot aan het delen van spullen of aanleggen van moestuinen. Een goede communicatie is van belang om het een proces van het hele dorp te maken, wat leidt tot toenemend enthousiasme en betrokkenheid en een zichzelf versterkend proces.

3 Financiën

3. Financiën

In mei 2019 is op basis van de destijds door het dorp bepaalde thema's en prioriteiten een aanvraag ingediend bij het Nationaal Programma Groningen (NPG). Deze aanvraag is toegekend, dit betekent dat er vanuit het NPG een budget van 2,6 miljoen euro beschikbaar is voor de dorpsvernieuwing in Woltersum.

Daarnaast is er budget vanuit het NPG toegekend voor de aankoop van Hoofdweg 16 ten behoeve van de nieuwbouw van de school. De derde financieringsstroom bestaat uit de inpassingskosten die vanuit de versterking vrij komen in verband met extra kosten die gemaakt moeten worden voor aanpassing van de infrastructuur, openbare ruimte of groen bij sloop-nieuwbouw.

De kosten voor de dorpsvernieuwing zijn grotendeels in beeld en begroot. Voor een aantal thema's zijn de exacte kosten afhankelijk van de te maken keuzes, de impact van de versterking en vanuit welke financieringsstroom deze gefinancierd kunnen worden. Dit betreft de onrendabele top op de ontwikkeling van woningbouw, de kosten voor de school, de herinrichting van de Hoofdweg en de kosten voor de energietransitie. De definitieve begroting zal daarom gekoppeld aan de uitwerking van de verschillende projecten vastgesteld worden.

4 Aanpak en organisatie

4. Aanpak en organisatie

Hoe de dorpsvernieuwing is georganiseerd

Samenwerkende partijen

Eén van de uitgangspunten van de dorpsvernieuwing in Woltersum is co-creatie. Co-creatie is een vorm van samenwerking waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en het resultaat van dit proces. Hiermee geven we invulling aan de ambitie van de gemeente Groningen om bewoners verregaande zeggenschap te geven binnen de dorpsvernieuwing. De volgende partijen werken samen aan dorpsvernieuwing in Woltersum:

- Inwoners van Woltersum
- Gemeente Groningen
- Woningcorporatie Wierden en Borgen
- Nationaal Coördinator Groningen

Daarnaast wordt er samengewerkt met een aantal nauw betrokken partijen:

- Wij Groningen
- Stichting Marenland Groningen
- Waterschap Noorderzijlvest

Vanuit de gemeente Groningen is er een projectleider dorpsvernieuwing actief die de voortgang coördineert, zowel intern binnen de gemeente Groningen als extern tussen bovengenoemde partijen. De projectleider is

zichtbaar in het dorp aanwezig, onder andere door een dagdeel per week in het dorps huis te werken.

Dorpstafel

In 2018 is de dorpsstafel opgestart. De dorpsstafel functioneert als overlegplatform tussen de samenwerkende partijen binnen de dorpsvernieuwing onder leiding van een onafhankelijke gespreksleider. De dorpsstafel komt 1 keer per maand bijeen. De dorpsstafel heeft de volgende functies:

- Uitwisseling informatie over versterking en dorpsvernieuwing
- Afstemming over het proces en de voortgang van dorpsvernieuwing en versterking
- Waar nodig: signaleren urgente zaken rondom dorpsvernieuwing en versterking

Thematafels

Onder de dorpsstafel draaien een aantal thematafels met daarin een vertegenwoordiging van bewoners en andere betrokken partijen. De thematafels hebben een verschillende rol en invulling, afhankelijk van het onderwerp:

- Thematafel wonen en versterken: klankbordgroep
- Thematafel verkeer en openbare ruimte: werkgroep
- Thematafel duurzaamheid: werkgroep
- Thematafel sociale cohesie: werkgroep
- Klankbordgroep school

Projectgroep dorpsvernieuwing

Naast de dorpsstafel is er ook een integrale projectgroep dorpsvernieuwing met daarin een vertegenwoordiging van de betrokkenen binnen de gemeente Groningen, NCG en Wierden en Borgen. De projectgroep heeft de volgende functie:

- Afstemming van het proces en voortgang binnen dorpsvernieuwing en versterking in Woltersum

Binnen de gemeente Groningen zijn medewerkers uit het sociaal domein, stadsontwikkeling, VTH, stadsbeheer en het gebiedsteam betrokken bij Woltersum. Zij zijn lid van de projectgroep dorpsvernieuwing Woltersum of als 'linking pin' verbonden met de dorpsvernieuwing en versterking.

Lokale stuurgroep

De opdrachtgever voor de dorpsvernieuwing en versterking is de Lokale Stuurgroep Groningen. In deze stuurgroep zitten de bestuurders van gemeente Groningen, Nationaal Coördinator Groningen en Wierden en Borgen. De lokale stuurgroep heeft de volgende functies

- Afstemming van het proces en voortgang binnen dorpsvernieuwing en versterking in de gemeente Groningen
- Besluitvorming rondom dorpsvernieuwing en versterking in de gemeente Groningen

Zeggenschap bewoners

Zeggenschap van bewoners is een noodzakelijke randvoorwaarde voor alle stappen die we zetten in het proces. De inwoners van Woltersum hebben actief meegedacht en meegewerkt aan deze dorpsagenda. Ook in het vervolg willen we dit borgen en de eigen regie van bewoners versterken.

Het schaalniveau van het dorp Woltersum en de integrale opzet van de dorpsagenda is zeer geschikt om invulling te geven aan de ambitie uit het coalitieakkoord om te experimenteren met het doorberekenen van de traditionele sectorale benadering van overheden en instanties, essentiële verbindingen te maken tussen verduurzamen, woningbouw, gezondheid, welzijn en groen en regie van bewoners te versterken.

Door het voorzetten van het co-creatie proces zoals ingezet dragen we bij aan het creëren van eigenaarschap over het dorp en de dorpsvernieuwing. Bijkomende effecten van deze manier van werken zijn het versterken van saamhorigheid, herstel van vertrouwen en een laagdrempelig platform om signalen in te brengen en ervaringen te delen rondom de aardbevingsproblematiek. De dorpsstafel is daarvoor een geschikt instrument. Gezien de versterkingsopgave en de fysieke en sociale problematiek rondom de aardbevingen zijn deze bijkomende effecten zeer waardevol.

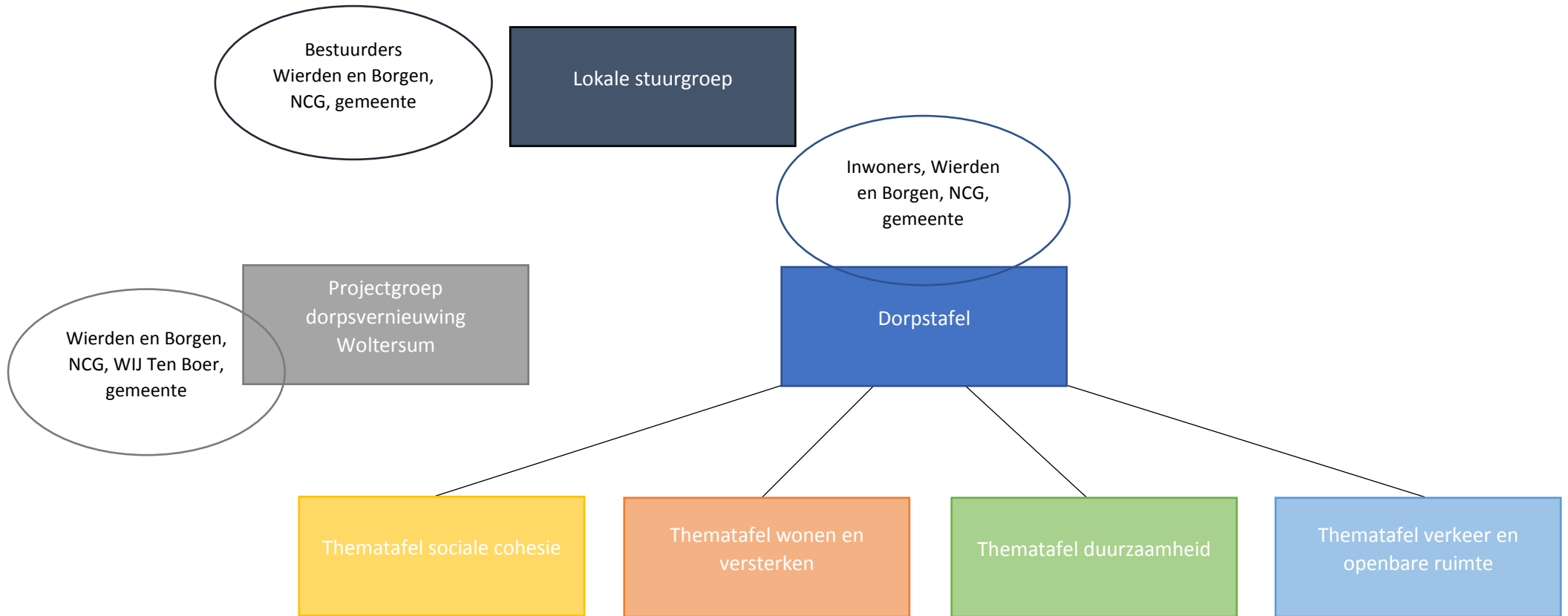
Wat zeggenschap van bewoners oplevert:

- Bewoners hebben eigen en unieke opvattingen over welke prioriteiten gesteld moeten worden;
- Bewoners kunnen fungeren als toezichhouder of tegenmacht/kracht die waakt over het bewonersbelang in een project of bij beleid;
- Bewoners dragen bij aan het verbeteren van een project of beleid zodat het beter aansluit bij de praktische behoeften en inzichten van bewoners;
- Bewoners helpen bij reflectie op mogelijk maatschappelijke en ethische consequenties van een project of beleid;

- Bewoners in een vroeg stadium betrekken vermindert de weerstand die optreedt wanneer bewoners te laat of niet betrokken worden. Dit draagt daarmee bij aan een beter project.

Met deze dorpsagenda gaan we richting de afronding van de planfase en beginnen we aan de uitvoering. De ervaringen en lessen van het co-creatieproces tot nu toe gebruiken we als bouwstenen voor de vervolgstappen in het proces. We werken dit uit in een kader waarin we afspraken met elkaar vastleggen over hoe we het samenspel met elkaar organiseren binnen de dorpsvernieuwing.

Organogram organisatie dorpsvernieuwing Woltersum

Communicatie

Communicatie is een essentieel onderdeel voor zowel de dorpsvernieuwing als de versterking. Het vertrouwen vanuit de bewoners is de afgelopen jaren steeds verder gedaald en dit komt voor een groot deel door onduidelijkheid. Ook willen we dat iedereen in het dorp zich betrokken voelt bij de dorpsvernieuwing. Pro-actief en helder communiceren is dus een belangrijk speerpunt voor de dorpsvernieuwing. We maken gebruik van verschillende communicatiemiddelen zoals:

- Huis-aan-huis nieuwsbrief
- Brede dorpsbijeenkomsten
- Dorpsblad de Tilproat

Tijdspad

De looptijd van deze agenda is in principe 10 jaar. De agenda wordt verder uitgewerkt tot diverse acties en projecten. Waar mogelijk starten we met de uitvoering in 2020 met de quick wins en no-regret projecten. Voor de school en de woningbouw moeten op projectniveau nog een aantal keuzes gemaakt worden. Deze keuzes werken we in gezamenlijkheid verder uit. We verwachten alles uiterlijk in 2030 uitgevoerd te hebben. Dit alles gaat in nauwe samenhang met de versterkingsoperatie. Jaarlijks bekijken we welke acties en projecten er zijn uitgevoerd, wat de planning is en of er projecten moeten vervallen of juist worden toegevoegd.